

Se 'European Agricultural Fund for Rural Development' (EAFRD)

Den svære kunst at blive som danskerne

Foto: Henrik Lomholt Rasmussen

Mange udenlandske medhjælpere har ikke kontakt til andre danskere end deres arbejdsgiver. Det kan sænke arbejdsglæden og livskvaliteten. Rådgivningsvirksomheden Agri Nord vil rette op på skævhederne via erfagrupper og dansktimer for udenlandske ansatte samt rådgivning af landmænd om integration.

Den sidste ko er malket. Så er det hjem på værelset og tænde for flimmeren samt spise hvidt toastbrød. Måske bliver det til et Skypeopkald til familien eller kæresten i hjemlandet inden sengetid og opladning til den næste arbejdsdag i stalden.

Sådan ser den triste hverdag ud for mange udenlandske landbrugsmedhjælpere ifølge Vittus Bernlow, HR-konsulent for rådgivningsvirksomheden Agri Nord. I de 20 år, han har rekrutteret udlændinge, primært fra Rumænien, til nordjyske bedrifter har han set mange central- og østeuropæere kæmpe med hjemve samt ensomhed og vende tilbage til hjemlandet efter kort tid i Danmark.

"De udenlandske ansatte har sjældent kontakt til danskerne og lever i en slags parallelsamfund. Nogle får deres kone eller kæreste herop. Hvis hun ikke kommer til at lave andet end at servicere manden, får hun hurtigt nok og overtaler manden til at rejse hjem," fortæller Vittus Bernlow.

For at forebygge denne udvikling – som ud over de personlige nederlag også koster landmanden tid og penge i form af hyppige nyan sættelser – diskuterer Vittus Bernlow ofte vigtigheden af at integrere fx polakker, rumæner og ukrainere, når han rådgiver nordjyske landmænd.

"Som arbejdsgiver på en bedrift har man en kæmpe forpligtelse over for sine udenlandske ansatte. De er ikke bare billig arbejdskraft, men ofte velkvalificerede folk, der er ansat efter de gældende overenskomster. Tager man sig tid til at lære dem op og insisterer på, at de lærer dansk fra dag ét – samt interesserer sig for dem som privatpersoner – kan udlændinge på sigt blive loyale medarbejdere, som man kan have på sin bedrift for evigt," forklarer Vittus Bernlow.

Dansktimer på bedriften

Men også udlændinge har et ansvar for at blive dus med Danmark og danskerne. Det er der mulighed for at blive via Agri Nord's to erfagrupper for udenlandske medarbejdere.

"Vi er ved at få gang i en ny gruppe for yngre medarbejdere, mens vores gruppe for erfarne ansatte har kørt i et par år. Medlemmerne har bl.a. talt om danskerne og deres mentalitet med sognepræsten i Aars og besøgt landbrugsmuseet på herregården Gl. Estrup. Nu vil nogle i gruppen ud at se, hvordan andre dele af det danske arbejdsmarked fungerer for at afgøre, om de kan lære noget deraf og bruge det hjemme på går-

den," fortæller HR-konsulent Vittus Bernlow.

Han står også for at organisere danskundervisning for medhjælpere, der ikke nåede at benytte sig af tilbuddet om gratis sprogtimer i de første tre år af deres ophold i Danmark.

"Det kan ofte være svært at kombinere arbejde på en gård i Udkantsdanmark, hvor busforbindelserne er dårlige eller manglende, med at gå på sprogskole. Derfor har vi iværksat, at en lærer fra Farsø Sprogskole kommer ud på nogle af gårdene og underviser medhjælpere i hold på 8-10 kursister," fortæller Vittus Bernlow.

Intet liv på gaderne

Sprogundervisningen, erfagruppens møder og udflugter samt Agri Nord's Facebookgruppe for udenlandske medhjælpere har lettet vejen ind i det danske samfund. Det mener 32-årige Ciprian Rambu, medlem af erfagruppen, driftsleder på en gård og bosat med sin kone og søn i et købt og selvrenoveret hus i landsbyen Aaestrup.

"Danskerne er flinke nok, når det lykkes at komme i snak med dem. Men de er svære at komme ind på livet af og kommer ikke til dig af sig selv," siger Ciprian Rambu på flydende dansk.

Der findes ikke et præcist tal for antallet af udenlandske medarbejdere i dansk landbrug, men deres andel anslås til at være ca. 40 pct. Tallet er vokset 12-15 pct. i de seneste tre år. Væksten skyldes bl.a. problemer med at rekruttere dansk arbejdskraft til det såkaldte Udkantsdanmark.

/Henrik Lomholt Rasmussen

Rumænere skaber liv i Udkantsdanmark

Rumænske Petronela og Ciprian Rambu er faldet godt til i Aarestrup. Kontakten til familie og venner i fædrelandet holder parret via Skype og et årligt besøg på hjemegnen ved byen Iași i det nordøstligste Rumænien. Foto: Henrik Lomholt Rasmussen.

ken ham eller os. Arbejdsløsheden er høj, og landet er bundkorrupt. Det er bedre i Danmark. Skatten er høj, men den betaler jeg gerne. Bl.a. fordi man til gengæld har gratis og gode sygehuse samt skoler,” fortæller Ciprian Rambu og skærer et stykke af sin rugbrødsmed med æg, rejer og mayonnaise.

Møde med præsten

Kendskabet til det danske samfund har han bl.a. fået via rådgivningsvirksomheden Agri Nords erfagruppe for udenlandske medarbejdere. De har bl.a. haft et diskussionsmøde med sognepræsten i Aars og besøgt Gl. Estrup. Agri Nord står også bag dansktimerne, som Petronela og Ciprian Rambu begyndte på inden Marcus' fødsel.

I dag foregår stort set al kommunikation uden for det rumænske pars hjem på dansk.

”På bedriften taler jeg fx dansk med gårdens ejer. Modsat en rumænsk chef, som vil bestemme alting, lytter han gerne til mine ideer. Og begår man en fejl, kan man sagtens tale med ham om det. I Rumænien ville man få hovedet revet af,” siger Ciprian Rambu, der bl.a. også taler dansk, når han fx ringer til maskinstationen eller bestiller foder.

Privat foregår de fleste samtaler dog fortsat på rumænsk.

”Vi har mange rumænske venner, der også arbejder i landbruget, her på egnen. Danskerne er svære at komme ind på livet af. Men igennem vores søn Marcus er vi kommet i kontakt med andre børnefamilier i Aarestrup, så det skal nok komme. Og Marcus får garanteret ingen problemer. For han kommer til at vokse op som dansker,” fastslår Ciprian Rambu. /Henrik Lomholt Rasmussen

Hensynet til deres første barn fik en rumænsk driftsleder og hans kone til at lære dansk samt købe, totalrenovere og slå sig ned i billigt hus i en nordjysk landsby.

”Davs og velkommen! Ciprian arbejder stadig på gården, men han kommer lige om lidt,” siger Petronela Rambu på klingende dansk, da hun åbner hoveddøren til sit og mandens hjem i landsbyen Aarestrup.

Den lille flække ligger 13 km vest for Skørping i det såkaldte Udkantsdanmark. Her købte rumænske Petronela og Ciprian Rambu sidste år inden jul et hus til 415.000 kroner.

”Udbetalingen betalte vi med de penge, vi havde tjent ved at arbejde i landbruget. Ejendomsrådgiveren sagde, at huset var under den standard, som danskere ville bo i. Det var også

noget gammelt lort, men vi renoverede alt indvendig og har boet her siden påske,” fortæller Ciprian Rambu, der netop er trådt ind ad bagdøren.

Den 32-årige rumæner er driftsleder på en gård nær Aarestrup, hvorfra han undtagelsesvis er smuttet hjem til frokost. Den består af højtbelagt smørrebrød og serveres af Petronela Rambu. Hun er kok og arbejder halvtids i Monarch-restauranten på rasteplassen Himmerland Øst ved E45-motorvejen. Og så er hun gravid med parrets andet barn. Det kommer til at vokse op i Danmark – for familien Rambu har besluttet sig til at vinke farvel til et liv i deres hjemland.

”Egentlig ville vi kun have sparet nogle penge op ved at arbejde her i to-tre år og så tage hjem. Men da vi fik vores første barn, Marcus, som nu er 16 måneder, besluttede vi os for at blive i Danmark. Her kan han få en tryk opvækst og en god uddannelse. I Rumænien er der ingen fremtid for hver-

en aftale med maskinstationen. Ellers kan jeg ikke bruge ham,” siger Erik Møller Andersen.

Enetimer på gården

Derfor har han via sine månedlige møder med HR-konsulent Vittus Bernlow fra rådgivningsvirksomheden Agri Nord fået arrangeret, at Krysztov Tevlecki skal have enetimer i dansk. Undervisningen skal ske på Rosenlund. Lønnen til læreren med speciale i dansk som fremmedsprog betaler Erik Møller Andersen. Bliver Krysztov Tevleckis dansk så godt, at han kan blive driftsleder, venter der ham en lønforhøjelse i form af den hyre, som Erik Møller Andersen giver dansklæreren.

”Det er en god motivation. Det samme er risikoen for, at jeg kan miste mit job, for jeg kan lide at være her. Erik er god til at forklare mig og de seks andre ansatte (fire udlændinge og to danskere, red.) om opgaverne; på engelsk. Fx når vi

holder tavlemøder om morgenen. Og modsat en polsk chef er Erik også åben for forslag fra os. Men dansk er svært,” konstaterer Krysztov Tevlecki, der bor i et hus på Rosenlund.

Tvivel om fremtiden

Ud over sprogbøvet dør Krysztov Tevlecki med fremtiden. Hvad skal der ske?

”Min kone, der taler flydende dansk, og jeg regner med at tage hjem om fem år. Vi har ingen danske venner, men vi har en datter på ni måneder, som jo kommer til at lære dansk og gå i vuggestue og børnehave her på egnen. Jeg er ved at bygge et hus på min hjemegn ved Lublin, men det går langsomt pga. det polske bureaukrati. Og livet er bedre i Danmark. Man risikerer ikke at blive fyret fra dag til dag, der er ordnede forhold, og lønnen er bedre. Så hvem ved?,” funderer Krysztov Tevlecki. /Henrik Lomholt Rasmussen

Lær dansk og bliv forfremmet

For at blive driftsleder på Rosenlund skal en mangeårig polsk medhjælper lære at tale dansk. Det er en udfordring for ham.

I stalden på Rosenlund ved Arden er indehaver Erik Møller Andersen og Krysztov 'Kris' Tevlecki ved at tale om en justering, den polske medhjælper på eget initiativ har lavet på en minilæssers motor. Samtalen foregår på engelsk.

For trods otte års ansættelse på Rosenlund rækker Krysztov Tevleckis dansk ikke til meget mere end at bestille en kop kaffe. Og bede om at få lidt mælk i den. Men nu skal der komme mange flere danske ord ud af den 29-årige polak.

”Kris gør det godt, og jeg har brug for ham som driftsleder, fordi vi har udvidet bedriften ved at købe en nabogård med 65 ha jord. Som driftsleder skal han kunne tale og forstå dansk, så han fx kan ringe og bestille en kloaksugning eller lave